

سوالات آزمون‌های برگزار شده

«وکالت ۷۸»

۱- شبهه حکمیه چیست؟ آن است که حکم شرع یا قانون:

- (الف) نسبت به موضوعی کلی، اشتباه و نادرست دریافت شده باشد.
- (ب) نسبت به موضوعی کلی، معلوم نباشد.
- (ج) در مورد یکی از مصادیق موضوع، محل تردید قرار گیرد.
- (د) نسبت به موضوعی، مشابه حکم موضوع دیگری باشد.

«وکالت ۷۹»

۲- شک در اصل تکلیف را شبهه می‌نامند.

- (الف) تحریمیه (ب) حکمیه (ج) مصداقیه (د) موضوعیه

«فقه و حقوق ۷۹ و ۸۲»

۳- در مورد «اماره» و «اصل»، کدام گزینه صحیح است؟

- (الف) با بودن «اصل»، نوبت به «اماره» نمی‌رسد.
- (ب) «اصل»، ناظر به واقع و «اماره» ناظر به ظاهر است.
- (ج) در وضع هر دو، کشف از واقع، لحاظ شده است.
- (د) با بودن «اماره»، نوبت به «اصل» نمی‌رسد.

«وکالت ۸۰، ۸۱ و ۹۰»

۴- در تفاوت «اماره» و «اصل»، کدام گزینه غلط است؟

- (الف) «اماره»، دلیل اجتهادی است؛ ولی «اصل»، دلیل فقهاتی است.
- (ب) با استفاده از «اماره»، حکم واقعی را به دست می‌آوریم؛ ولی با «اصل»، حکم ظاهری را به دست می‌آوریم.
- (ج) «اماره»، کاشف از واقع است؛ ولی «اصل»، فقط انسان را از شک و تردید بیرون می‌آورد.
- (د) «امارات» بر «ادله قطعی» و «اصول»، مقدم هستند.

«فقه و حقوق ۸۲»

۵- دلیل فقهاتی، مجتهد را در چه حالتی و به چه حکمی رهنمون می‌کند؟

- (الف) قطع، حکم واقعی (ب) ظن، حکم ظاهری
- (ج) شک، حکم واقعی (د) شک، حکم ظاهری

۶- ماده ۱۲۷۱ قانون مدنی که مقرر می‌دارد: «مقرله اگر به کلی مجهول باشد، اقرار اثری ندارد و اگر فی‌الجمله معلوم باشد، مثل اقرار برای یکی از دو نفر معین، صحیح است»، مصداق کدام مورد است؟

«فقه و حقوق ۹۰»

- (الف) علم تفصیلی (ب) علم اجمالی (ج) قطع (د) شک

فصل اول: اصل استصحاب

سؤالات تالیفی

۱- مبنای ماده ۶۸۰ قانون مدنی: «تمام اموری که وکیل قبل از رسیدن خبر عزل به او در حدود وکالت خود بنماید، نسبت به موکل نافذ است»، کدام اصل است؟

الف) استصحاب ب) احتیاط ج) براءت د) تخییر

۲- بر اساس ماده ۱۹۸ قانون آئین دادرسی مدنی: «اگر حق یا دینی بر ذمه کسی ثابت شد، اصل بر بقای آن است». در ارتباط با این ماده می‌گوییم:

الف) مبنای این ماده، «اصل استصحاب» است؛ و با توجه به حجیت استصحاب، حکم یقین سابق به شک لاحق سرایت داده شده است.

ب) مبنای این ماده، «اصل استصحاب» است؛ و حکم متیقن سابق به مشکوک لاحق سرایت داده شده است.

ج) این ماده به استناد «اصل احتیاط»، تقنین گشته است.

د) با توجه به عدم حجیت استصحاب، حکمی که برای یقین سابق بیان شده، به شک لاحق سرایت داده شده است.

۳- ماده ۷۴۸ قانون مدنی: «فوت مکفول‌له موجب براءت کفیل نمی‌شود»، به استناد چه اصلی تدوین شده است؟

الف) استصحاب ب) احتیاط ج) براءت د) تخییر

۴- در مورد ماده ۸۷۲ قانون مدنی: «اموال غایب مفقودالثر تقسیم نمی‌شود مگر بعد از ثبوت فوت او یا انقضای مدتی که عادتاً چنین شخصی زنده نمی‌ماند»، کدام گزینه صحیح است؟

الف) بر مبنای اصل استصحاب که از اصول لفظی می‌باشد، تشریع شده است.

ب) این حکم، حکم ظاهری می‌باشد؛ زیرا از ادله اجتهادی به دست آمده است.

ج) با توجه به حجیت اصل استصحاب، حکم یقین سابق به شک لاحق سرایت داده شده است.

د) این حکم به استناد دلیل فقهی تقنین گشته؛ و حکمی است که کاشف از واقع نیست.

۵- در کدام گزینه به ارکان و شرایط اجرای «اصل استصحاب»، اشاره نشده است؟

الف) سبق زمان حدوث یقین بر زمان حدوث شک. ب) سبق زمان متیقن بر مشکوک.

ج) وحدت متعلق یقین و متعلق شک. د) تعدد زمان متیقن و مشکوک.

۶- ماده ۱۹۸ قانون آئین دادرسی مدنی: «در صورتی که حق یا دینی بر عهده کسی ثابت شد، اصل بر بقای آن است، مگر اینکه خلاف آن ثابت شود»، بیان گر کدام قسم از اقسام استصحاب است؟
(الف) استصحاب وجودی
(ب) استصحاب عدمی
(ج) استصحاب وارونه
(د) قاعده مقتضی و مانع

۷- مطابق تبصره ماده ۳ قانون آئین دادرسی مدنی: «چنانچه قاضی، مجتهد باشد و قانون را خلاف شرع بداند، با صدور قرار عدم صلاحیت، پرونده را جهت رسیدگی به شعبه‌ای دیگر ارجاع می‌دهد». الآن یقین داریم که سابقاً قاضی شعبه ۵ دادگاه تجدیدنظر استان، مجتهد نبوده؛ همچنین الآن تردید داریم که آیا این قاضی، اکنون به درجه اجتهاد رسیده (در نتیجه: اگر قانون را خلاف شرع ببیند، باید پرونده را به شعبه‌ای دیگر ارجاع دهد) و یا به درجه اجتهاد نرسیده؟ استصحابی که در این حالت جاری می‌شود، چه نام دارد؟
(الف) استصحاب عدمی
(ب) استصحاب وجودی
(ج) شک ساری
(د) استصحاب مقلوب

۸- مطابق ماده ۳۸ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران: «یکی از شرایط عضویت در هیئت مدیره شرکت تعاونی، عدم سابقه محکومیت به ارتشاء می‌باشد». مریم قصد دارد در شرکت تعاونی «الف» به‌عنوان یکی از اعضای هیئت مدیره انتخاب شود. الآن یقین داریم که مریم تا یک سال قبل، سابقه محکومیت به ارتشاء نداشته است. الآن تردید ایجاد شده که آیا اکنون هم فاقد سابقه محکومیت به ارتشاء است یا خیر؟

- (الف) به استناد «استصحاب وجودی» می‌گوییم: «اکنون هم فاقد سابقه محکومیت به ارتشاء است».
(ب) به استناد «استصحاب عدمی» می‌گوییم: «اکنون هم فاقد سابقه محکومیت به ارتشاء است».
(ج) به استناد «استصحاب وجودی» می‌گوییم: «اکنون دارای سابقه محکومیت به ارتشاء است».
(د) به استناد «استصحاب عدمی» می‌گوییم: «اکنون دارای سابقه محکومیت به ارتشاء است».

۹- گل گیسو با طرح دعوایی علیه رامتین ادّعاء می‌کند که مبلغ یک میلیون تومان از رامتین طلبکار است. اگر رامتین اعلام کند که آن مبلغ را پرداخته، قاضی به سراغ اصل می‌رود؛ و اگر اعلام کند که اصلاً به او بدهکار نبوده، قاضی بر اساس اصل حکم صادر می‌کند.

- (الف) استصحاب - عدم
(ب) عدم - استصحاب
(ج) استصحاب - استصحاب
(د) عدم - عدم

۱۰- ماده ۸۷۶ قانون مدنی: «با شک در حیات حین ولادت، حکم به وراثت نمی‌شود» بر گرفته از کدام مورد است؟

- (الف) اصل عدم
(ب) استصحاب عدمی
(ج) اصل تأخر حادث
(د) استصحاب وارونه

۱۱- کدام گزینه در تفاوت «اصل عدم» و «اصل برائت»، صحیح نیست؟

- الف) «اصل برائت»، در هنگام شک در تکلیف جاری می‌شود؛ ولی «اصل عدم»، هم در شک در تکلیف و هم در شک در مکلف‌تبه جاری می‌شود.
- ب) هر اصل برائتی، «اصل عدم» است؛ ولی هر اصل عدمی، «اصل برائت» نیست.
- ج) رابطه «اصل عدم» و «اصل برائت»، عموم و خصوص مطلق است.
- د) «اصل عدم»، زیرمجموعه «اصل برائت» است.

۱۲- در ارتباط با «اصل عدم» و «استصحاب عدمی»، کدام گزینه نادرست است؟

- الف) نتیجه هر دوی «اصل عدم» و «استصحاب عدمی»، این است که: در هر دو، حکم به عدم موضوع مشکوک‌الوجود می‌شود.
- ب) دلیل حجیت «اصل عدم»، عقل است؛ ولی دلیل حجیت «استصحاب عدمی»، شرع است.
- ج) در «استصحاب عدمی»، حالت سابقه لحاظ می‌شود؛ ولی در «اصل عدم»، به حالت سابقه، توجه نمی‌شود.
- د) در «استصحاب عدمی»، یقین سابق و شک لاحق وجود دارد؛ ولی در «اصل عدم»، فقط شک لاحق.

۱۳- کدام مورد بیان گر «اصل عدم»، نیست؟

- الف) ماده ۳۵۷ قانون مدنی: «هر چیزی که بر حسب عرف و عادت جزء یا تابع مبیع شمرده نشود، داخل در بیع نمی‌شود، مگر اینکه صریحاً در عقد ذکر شده باشد».
- ب) ماده ۱۲۵۷ قانون مدنی: «هر کس مدعی حقی باشد باید آن را اثبات کند».
- ج) ماده ۳۵۹ قانون مدنی: «هرگاه دخول شیء در مبیع، عرفاً مشکوک باشد، آن شیء داخل در بیع نخواهد بود، مگر آنکه تصریح شده باشد».
- د) ماده ۱۲۴۰ قانون مدنی: «قیم نمی‌تواند به سمت قیمومت، از طرف مولی علیه با خود معامله کند».

۱۴- کدام گزینه بیان گر شک ساری نیست؟

- الف) زمان متیقن و زمان مشکوک، واحد است، به این صورت که زمان هر دو برای گذشته است.
- ب) زمان شک با زمان یقین متعدد است، به این صورت که زمان شک، حال است و زمان یقین، گذشته است.
- ج) شک به یقین سرایت می‌کند و یقین را از بین می‌برد.
- د) مکلف در زمان حال، به امری یقین می‌کند که در گذشته به آن شک داشته است.

۱۵- کدام مورد مثالی برای قاعده یقین است؟

- الف) دیروز یقین داشتیم که زید، عادل بود؛ و امروز شک می‌کنیم که آیا دیروز، عادل بوده یا خیر.
- ب) دیروز یقین داشتیم که زید، عادل بود؛ و امروز شک می‌کنیم که آیا هنوز هم عادل است یا خیر.
- ج) اکنون یقین داریم که زید، دیروز عادل بوده؛ و اکنون شک داریم که آیا هنوز هم عادل است یا خیر.
- د) اکنون یقین داریم که زید الآن عادل است؛ و اکنون شک می‌کنیم که آیا فردا هم عادل است یا خیر.

۱۶- کدام مورد مصداق شک ساری است؟

- (الف) قاضی دادگاه هفته قبل یقین پیدا کرد که میترا مُعسر است؛ و اکنون شک کرده که آیا هنوز هم مُعسر است یا خیر.
- (ب) قاضی دادگاه هفته قبل یقین پیدا کرد که میترا مُعسر است؛ و اکنون شک کرده که آیا هفته قبل مُعسر بوده یا خیر.
- (ج) قاضی دادگاه الآن یقین دارد که میترا هفته قبل مُعسر بوده؛ و اکنون شک کرده که آیا هنوز هم مُعسر است یا خیر.
- (د) قاضی دادگاه الآن یقین دارد که میترا اکنون مُعسر است؛ و اکنون شک کرده که آیا هفته آینده هم مُعسر است یا خیر.

۱۷- در مقابل استصحاب استقبالی، کدام استصحاب قرار می‌گیرد؟

- (الف) استصحاب منعکس (ب) استصحاب معمولی (ج) شک ساری (د) شک طاری

۱۸- چنانچه اکنون نسبت به موضوعی در زمان حال یقین داشته باشیم؛ همچنین اکنون نسبت به آن موضوع در ارتباط با زمان گذشته شک داشته باشیم؛ نمی‌توانیم یقینی که برای زمان حال داریم را به زمان گذشته هم تسری دهیم و بگوییم حکم این موضوع برای زمان گذشته هم همین است که اکنون است. این موضوع بیان‌گر چیست؟

(الف) شک ساری (ب) قاعده یقین (ج) استصحاب وارونه (د) قاعده مقتضی و مانع

۱۹- در مورد «استصحاب قهقری»، کدام گزینه صحیح نیست؟

- (الف) اصل بر این است که «استصحاب قهقری»، حجت نیست.
- (ب) «استصحاب قهقری»، در مورد الفاظ، حجت است.
- (ج) در هنگام مواجه شدن با «استصحاب قهقری»، حکم یقین لاحق را به شک سابق سرایت نمی‌دهیم؛ زیرا «استصحاب قهقرایی»، حجت نیست.
- (د) وقتی می‌گوییم «استصحاب قهقری» حجت نیست، به این معنی نیست که یقین لاحق اصلاً اعتبار ندارد؛ بلکه به این معنی است که یقینی که نسبت به زمان حال وجود دارد را نباید به گذشته هم تسری داد و گفت که حکم گذشته هم همانند حال است.

۲۰- بر اساس ماده ۲۶۹ قانون مجازات اسلامی: «حرز» عبارت است از: مکان مناسبی که مال، عرفاً در آن از دستبرد محفوظ می‌ماند. اگر شک کنیم که آیا «حرز» در زمان ائمه علیهم‌السلام هم به این معنا بوده یا خیر؛

- (الف) حکم می‌کنیم که به همین معنا بوده؛ زیرا «استصحاب قهقری» در ارتباط با معانی الفاظ، حجت است.
- (ب) حکم می‌کنیم که به این معنا نبوده؛ زیرا «استصحاب قهقرایی»، حجت نیست.
- (ج) مصداق شک ساری است و حجت نیست.
- (د) بر اساس اصل تأخر حادث، حکم می‌کنیم که در زمان ائمه علیهم‌السلام هم به همین معنا بوده است.

۲۱- ماده ۴ قانون مدنی: «اثر قانون نسبت به آتیه است و قانون نسبت به ماقبل خود اثر ندارد؛ مگر اینکه در خود قانون، مقررات خاصی نسبت به این موضوع اتخاذ شده باشد». بیان گر کدام موضوع است؟

- الف) «استصحاب وارونه»، حجت است.
- ب) «استصحاب وارونه»، حجت نیست.
- ج) «قاعده مقتضی و مانع»، حجت نیست.
- د) «اصل تأخر حادث»، حجت است.

۲۲- «استصحاب قهقری» در مورد معانی الفاظ، حجت است؛ یعنی می‌گوییم: «معنایی که اکنون برای لفظی مصطلح است، در سابق هم همین معنا برای آن لفظ، مصطلح بوده». از «استصحاب قهقری»، در این مورد به تعبیر می‌شود؟

- الف) اصل عدم نقل
- ب) اصالة العموم
- ج) اصالة الاطلاق
- د) اصل عدم تقدیر

۲۳- در مورد «قاعده مقتضی و مانع»، کدام گزینه نادرست است؟

- الف) علت عدم حجیت «قاعده مقتضی و مانع»، این است که: در این قاعده، متعلق یقین و متعلق شک، تفاوت دارند.
- ب) هنگام مواجه شدن با «قاعده مقتضی و مانع»، حکم به استمرار مقتضی داده می‌شود.
- ج) با توجه به عدم حجیت «قاعده مقتضی و مانع»، نباید به متیقن، توجه کرد.
- د) مانع، مشکوک است؛ و مقتضی، متیقن است.

۲۴- «الآن یقین داریم که وکیل، دو هفته پیش وکالت داشته؛ همچنین الآن شک داریم که آیا امروز وکیل عزل شده یا خیر». این مثال، بیان گر کدام مورد است؟

- الف) قاعده یقین
- ب) شک ساری
- ج) قاعده مقتضی و مانع
- د) استصحاب معمولی

۲۵- دلیل عدم حجیت «قاعده مقتضی و مانع»، چیست؟

- الف) وجود متیقن سابق
- ب) وجود مشکوک لاحق
- ج) فعلیت یقین و شک
- د) تعدد متیقن و مشکوک

۲۶- ماده ۱۳۱۳ قانون مدنی یکی از شرایط پذیرش شهادت را عدالت دانسته است. اگر در مورد فردی که می‌خواهد اکنون در دادگاه شهادت دهد، یقین داشته باشیم که قبلاً عادل بوده و اکنون در بقای عدالت وی شک کنیم، این شک، مصداق کدام مورد است؟

- الف) شک در مقتضی
- ب) شک در وجود رافع
- ج) شک در رافعیّت رافع
- د) گزینه‌های «ب» و «ج»

۱۲- تفاوت «اصل عدم» با «استصحاب عدمی» چیست؟

«وکالت ۸۵»

الف) «اصل عدم» از اصول عملیه است؛ اما «استصحاب عدمی»، جنبه اماریت دارد.

ب) «استصحاب عدمی» نسبت به «اصل عدم»، اعم است.

ج) در «استصحاب عدمی»، حالت سابق لحاظ می‌شود؛ اما «اصل عدم»، توجهی به حالت سابق ندارد.

تاریخ فوتش مجهول است، از آن دیگری ارتکاب می‌برد؟ کدام گزینه صادق است؟
(الف) حکم ظاهری و اصل احتیاط
(ج) حکم ظاهری و اصل تأخر حادث

(ب) حکم واقعی اولی و اصل استصحاب
(د) حکم نفس‌الامری و اصل استصحاب

۲۰- دلیل عدم حجیت استصحاب قهقری کدام است؟

(الف) عدم فعلیت شک و یقین
(ج) تعدد متیقن و مشکوک

(ب) تقدّم زمان مشکوک بر متیقن
(د) وحدت زمان متیقن و مشکوک

۲۱- قاعده یقین، به کدام دلیل اعتبار ندارد؟

(الف) تقدّم زمان مشکوک بر متیقن
(ج) عدم وجود شک لاحق

(ب) تعدد متعلق یقین و شک
(د) عدم بقای یقین گذشته

۲۲- به وسیله استصحاب کدامیک از آثار زیر، ثابت می‌شود؟

(الف) فقط آثار شرعی بی‌واسطه مستصحاب

(ب) آثار شرعی و غیر شرعی مستصحاب

(ج) فقط آثار شرعی و عقلی بی‌واسطه مستصحاب

(د) فقط آثار شرعی بی‌واسطه مستصحاب؛ و آثار شرعی با واسطه عقلی یا عادی مستصحاب

۲۳- عقد نکاحی واقع شده است. پس از مدّتی شوهر، بذل مدّت کرده است؛ ولی نمی‌دانیم نکاح دائم بوده یا موقت. با استصحاب نکاح به طور کلی، کدامیک از آثار زیر مترتب می‌شود؟

(الف) فقط توارث و وجوب نفقه.

(ب) فقط حرمت ازدواج زن و وجوب نفقه.

(ج) حلیت تمتع، حرمت ازدواج زن، توارث و وجوب نفقه.

(د) فقط حلیت تمتع و حرمت ازدواج زن.

۲۴- درباره استصحاب قهقری (استصحاب مقلوب) کدام مورد صحیح است؟

(الف) مطلقاً حجت است.

(ج) مطلقاً حجت نیست.

(ب) فقط در استنباط احکام، حجت است.

(د) فقط در استنباط معانی الفاظ، حجت است.

۲۵- منظور از شک به عنوان یکی از ارکان استصحاب، کدام است؟

(الف) احتمال مساوی

(ج) احتمال مساوی، ظن غیرمعتبر و وهم

(ب) وهم و احتمال مساوی

(د) ظن غیرمعتبر و احتمال مساوی

فصل دوم: برائت

سؤالات تألیفی

۱. کدام مورد، بیان گر «اصل برائت» است؟
(الف) شبهه وجوبیه (اصل عدم تکلیف) - شبهات محصوره.
(ب) شبهه بین اقل و اکثر.

(ج) شبهه تحریمیه (اصل جرم نبودن عمل ارتكابی).
(د) اقل و اکثر ارتباطی (اصل زیاده) - شک در موضوعات کلی و جزئی.

۲. در کدام مورد، برائت جاری نمی شود؟

(الف) قاضی دادگاه، شک می کند که پرونده ای از جهت محلی در صلاحیت اوست و باید به آن رسیدگی کند و یا در صلاحیت دادگاهی دیگر است و از رسیدگی به آن ممنوع است.
(ب) بایع شک دارد انجام عملی وظیفه اوست یا در اختیار اوست.
(ج) کارمند اداره ای شک دارد انجام عملی توسط وی ممنوع است یا جایز.
(د) ضابطین علم دارند که در خانه ای در شهر تهران دویست کیلو مواد مخدر وجود دارد؛ ولی نمی دانند این خانه کدامیک از خانه های واقع در تهران است.

۳. در کدام مورد، اصل برائت جاری می شود؟

(الف) متولی، الآن علم دارد که عملی قبلاً وظیفه اش بوده و الآن شک دارد که آیا هنوز هم وظیفه اش است یا خیر.
(ب) متولی، شک دارد انجام عملی وظیفه اش است و یا از ارتکاب آن ممنوع است.
(ج) متولی، شک دارد انجام عملی بر او ممنوع است یا مجاز.
(د) متولی، می داند که باید از یکی از دو درختی که در باغ (مال موقوفه) است نگهداری کند؛ ولی نمی داند آن درخت، کدامیک از این دو درخت است.

۴. بر اساس ماده ۸۲ قانون مدنی: «متولی باید بر اساس دستورات واقف عمل کند». در سال ۱۳۹۹ توافقی بین واقف و متولی صورت گرفته است. اگر متولی در مورد عملی شک کند که آیا انجام آن عمل که به نفع مال موقوفه است وظیفه اوست یا بر او جایز است، شبهه ایجاد شده برای این متولی، مصداق کدام شک است؟

(الف) شبهه حکمیة وجوبیه
(ب) شبهه موضوعیة وجوبیه
(ج) شبهه حکمیة تحریمیه
(د) شبهه موضوعیة تحریمیه

۵- چنانچه در نصوص شرعی، نصی در مورد اینکه آیا تملک شوارع عامه، جایز است یا خیر نداشته باشیم؛ در نتیجه، شک شود که آیا تملک شوارع عامه، مباح است یا ممنوع؛ این شک بیان گر کدام مورد است؟

- (الف) شبهه حکمیة وجوبیه
(ب) شبهه موضوعیة وجوبیه
(ج) شبهه حکمیة تحریمیة
(د) شبهه موضوعیة تحریمیة

۶- بر اساس ماده ۳۴۸ قانون مدنی: بیع چیزی که منفعت عقلایی ندارد، باطل است. اگر مهرداد در مورد مالی مشخص، شک کند که منفعت عقلایی دارد و بیع آن جایز است و یا منفعت عقلایی ندارد و بیع آن جایز نیست؛

- (الف) شبهه حکمیة وجوبیه
(ب) شبهه حکمیة تحریمیة
(ج) شبهه موضوعیة وجوبیه
(د) شبهه موضوعیة تحریمیة

۷- بر اساس گزارش موثق ضابطین قضایی، یک اتومبیل در اتوبان تهران - قم در حال حمل مواد مخدر است و این اتومبیل مشتبّه است بین ده هزار اتومبیل که در این اتوبان در حال حرکت هستند. شبهه به وجود آمده از چه نوعی است؟

- (الف) شک در نوع الزام
(ب) شک در نوع تکلیف
(ج) شک در مکلف به
(د) شک در توجّه تکلیف

۸- اگر بین خریدار و فروشنده در مورد قیمت مبیع (میزان ثمن) اختلاف شود؛

- (الف) مصداق اقل و اکثر ارتباطی است.
(ب) حکم به مقدار بیشتر، داده می شود.
(ج) نظر خریدار، مقدم است.
(د) به استناد اصل احتیاط، حکم به مقدار کمتر می دهیم.

۹- مریم تعدادی ماژیک به فریبا عاریه داده و اکنون شک داریم که صد ماژیک به او عاریه داده و یا صد و بیست ماژیک. کدام گزینه درست است؟

- (الف) بر اساس اصل عدم زیاده، حکم به اقل می دهیم.
(ب) به اصل تخیر مراجعه می کنیم.
(ج) مصداق شک در مکلف به از نوع متباینین است.
(د) اقل و اکثر استقلالی است؛ لذا به مقدار بیشتر حکم می کنیم.

سؤالات تألیفی

۱- در کدام مورد، «اصل احتیاط» جاری می‌شود؟

- (الف) شبهه غیرمحصوره
(ب) دوران بین محذورین
(ج) شک در تکلیف الزامی
(د) شک در مکلف‌به بین اقل و اکثر ارتباطی

۲- در این دو مثال، کدام اصل یا اصول جاری می‌شوند؟

مثال اول: مدیون می‌داند یک میلیون بدهکار است؛ لیکن نمی‌داند به محسن بدهکار است یا به جواد.
مثال دوم: مدیون می‌داند یک میلیون به فردی در تهران بدهکار است؛ ولی نمی‌داند این فرد کدامیک از سکنه تهران است.

- (الف) برائت - برائت
(ب) احتیاط - احتیاط
(ج) برائت - احتیاط
(د) احتیاط - برائت

۳- عقد بیعی منعقد شده و این عقد بیع، از شرایط صحت معاملات که مندرج در ماده ۱۹۰ قانون مدنی می‌باشند (قصد و رضا، اهلیت، جهت مشروع و موضوع معین)؛ دارای سه شرط است و یکی از این شروط را ندارد. در اینجا اگر شک شود که این معامله، صحیح است یا خیر؛ این شک، مصداق کدام مورد است؟

- (الف) اقل و اکثر استقلالی
(ب) اقل و اکثر ارتباطی
(ج) متباینین محصوره
(د) متباینین غیرمحصوره

۴- در ماده ۱۱۳۶ قانون مدنی: «طلاق‌دهنده باید بالغ، عاقل، قاصد و مختار باشد»، شرایط طلاق‌دهنده ذکر شده است. چنانچه طلاق‌دهنده دارای سه مورد از این شروط باشد و فقط یک شرط را نداشته باشد، اگر شک شود که وجود همین سه شرط کافی است و یا هر چهار شرط باید با هم موجود باشند، این وضعیت به کدام مورد اشاره دارد؟

- (الف) اقل و اکثر استقلالی
(ب) اقل و اکثر ارتباطی
(ج) متباینین محصوره
(د) متباینین غیرمحصوره

۵- در مجتمع تجاری علالدین در تهران، یک نفر از یک موبایل فروشی سرقت کرده و این فرد بین چهار نفر مشتبه و مشکوک است. شبهه ایجاد شده، چه نوع شبهه‌ای است؟

- (الف) دوران بین وجوب و حرمت
(ب) شک در مکلف‌به بین متباینین محصوره
(ج) دوران بین محذورین
(د) شک بین اقل و اکثر ارتباطی

فصل چهارم: تخییر

سؤالات تألیفی

۱- در کدام مورد، «اصل تخییر» جاری می‌شود؟

(الف) شک در نوع تکلیف

(ب) شبهه وجوبیه

(ج) شبهه تحریمیه

(د) شبهات ابتدایی

۲- بر اساس ماده ۱۲ قانون آئین دادرسی مدنی: «دعاوی مربوط به اموال غیرمنقول در دادگاه محل وقوع مال غیرمنقول اقامه می‌شود». قاضی دادگاه در مورد مالی مشخص، شک دارد که آیا غیرمنقول است و رسیدگی به دعاوی مربوط به آن مال، در صلاحیت اوست؛ و یا منقول است و رسیدگی به این دعوا در صلاحیت او نیست. این حالت بیان‌گر کدام مورد است؟

(الف) شبهه حکمیه

(ب) شبهه تحریمیه

(ج) دوران بین محذورین

(د) شبهه موضوعیه

۳- بر اساس ماده ۴۲۰ قانون مدنی: «اعمال خیار غبن، فوری است». اگر فردی خیار غبن را اعمال کند و قاضی دادگاه شک کند که خیار غبن را فوراً اعمال کرده (در نتیجه: باید اعمال خیار را از او بپذیرد) و یا خیار غبن را فوراً اعمال نکرده (در نتیجه: نباید اعمال خیار را از او بپذیرد)؛ شک ایجاد شده برای قاضی دادگاه، مصداق چیست؟

(الف) شبهه وجوبیه - اصل برائت جاری می‌شود

(ب) شبهه تحریمیه - اصل برائت جاری می‌شود

(ج) دوران بین محذورین - هیچ اصلی در اینجا جاری نمی‌شود

(د) شک در مکلف‌به - اصل تخییر جاری می‌شود

۴- بر اساس ماده ۳ قانون آئین دادرسی مدنی: «قضات دادگاه‌ها مکلفند به دعاوی رسیدگی کنند»، همچنین بر اساس ماده ۹۱ قانون آئین دادرسی مدنی: «قضات دادگاه چنانچه با یکی از طرفین دعوا، قرابت نسبی یا سببی تا درجه سه داشته باشند، نباید به دعوا رسیدگی کنند». چنانچه قاضی دادگاه در مورد فردی که هویتش معلوم نیست، به دلیلی شک کند که آیا با او قرابت نسبی یا سببی تا درجه سه دارد؛ شبهه او:

(الف) شبهه موضوعیه است؛ به جهت جزئی بودن پرونده.

(ب) شبهه تحریمیه است؛ زیرا شک در ممنوعیت از رسیدگی برایش وجود دارد.

(ج) مصداق علم اجمالی به وجوب و حرمت است.

(د) شک در نوع الزام است؛ و بیان‌گر تخییر بین افراد واجب‌مختیر می‌باشد.

۵- بر اساس ماده ۱۶۳ قانون مدنی: «اگر کسی مالی پیدا کند که قیمت آن، یک درهم یا بیشتر باشد، باید یک سال تعریف کند». اگر فردی مالی پیدا کند و شک کند که قیمت آن مال، یک درهم و یا بیشتر از آن است (لذا باید آن را تعریف کند) و یا کمتر از یک درهم است (لذا مختار است آن را تعریف کند یا تعریف نکند):

الف) چون تردید در الزام به فعل و الزام به ترک فعل است، هیچ اصلی جاری نمی‌شود؛ و تخییر تکوینی جاری می‌شود.

ب) مصداق دَوْران بین محذورین است و این تخییر، تخییر فقهی است.

ج) بیان‌گر تردید در نوع تکلیف است؛ و فرد، علم اجمالی به وجوب و حرمت دارد.

د) مصداق شبهه وجوبیه است؛ و به عدم الزام، حکم می‌شود.

۶- بر اساس ماده ۱۳۱۳ قانون مدنی: «شاهد باید حلال‌زاده باشد». چنان‌چه در مورد فردی تردید شود که حلال‌زاده است، در نتیجه باید شهادتش را قبول کرد و یا حلال‌زاده نیست، و در نتیجه نباید شهادتش را قبول کرد؛ این تردید:

الف) موجب استناد به «اصل تخییر» می‌شود و حکمی ظاهری صادر می‌کند.

ب) موجب استناد به «اصل تخییر» است؛ زیرا برای فرد، ظنّ معتبر ایجاد کرده است.

ج) بیان‌گر تردید در نوع تکلیف است؛ لذا «تخییر فقهی» را جاری می‌کند.

د) بیان‌گر تخییر بین افراد واجب‌مخیر است و حکمی ظاهری صادر می‌کند.